

Meritxell Cucurella-Jorba

«El que més m'agrada de Ginzburg és el seu radicalisme»

Després de traduir la novel·la 'La ciutat i la casa' (Club Editor, 2017), Meritxell Cucurella-Jorba ha dut a terme la feina ingent de traduir el teatre complet de Natalia Ginzburg, una autora molt aclamada i representada a Itàlia. Per primera vegada es pot trobar en català en dos volumassos —i edició bilingüe—, que ha publicat Prometeu Edicions.

Veurem si són l'esquer perquè pugui pujar als escenaris catalans.

Com és la seva entrada en l'univers Ginzburg?

—Primer, per admiració i fascinació. En una època que jo freqüentava molt Itàlia és una autora que em va agradar de seguida. Als anys 90 em vaig enamorar d'un llibre, *La ciutat i la casa*. Hi ha fragments que me'ls sé de memòria en italià.

—Entre el postfaci de *La ciutat i la casa* i l'estudi dels volums de teatre aporta molta informació sobre la Ginzburg, que era necessari.

—Vaig ser molt feliç traduint *La ciutat i la casa*. Era la primera vegada que traduïa una novel·la, perquè jo vaig començar traduint teatre, que té una dinàmica pròpia. Quan vaig acabar la traducció, per suplir el buit, vaig tenir una necessitat d'abocar tot el que jo sentia d'aquest llibre que havia estat al meu costat. Totes aquestes associacions d'idees, de relacionar-hi Rodoreda, Duras, amors i desamors, el cinema... Hi reflexionava sobre el fet de què és casa, de quina casa parlem.

—Anem cap al teatre. Comenta la relació de Ginzburg amb Txèkhov.

—A la solapa del volum d'Einaudi que reuneix les peces teatrals es feia una relació entre la manera d'escriure teatre de Ginzburg i de dos grans autors dramàtics com Samuel Beckett i Harold Pinter. Quan la traduïa, em vaig anar adonant que Ginzburg, que sempre havia admirat i estudiat la figura de Txèkhov, hi tenia moltes semblances. Ginzburg és una dona d'una militància literària, política, intel·lectual i existencial, però més d'una vegada he sentit algun comentari que no

m'han agradat sobre ella, com que diguin que fa literatura per a dones. Això és terrible. A nosaltres les dones se'ns jutja molt més que als homes.

—Aquesta llufa em fa pensar en una cosa que comenta en l'estudi: com construeix els personatges femenins, d'una complexitat que tampoc és de manual, i el contrapunt amb el món masculí.

—Ella era una gran observadora de la realitat. Els retrats els fa a partir de detalls. I aquí és quan se m'acosta a Txèkhov. Aquest subtext, aquesta subtilitat... A *La secretària*, un dels personatges és la Sofia, que està enamorada d'un escriptor. Aquest amor el té tota l'estona latent i només al final es deixa anar. Per construir aquesta latència has d'estar tocat pels déus. Joestic enamorada dels seus personatges masculins. Arriba a crear uns homes que són completament vils i menyspreables però te'ls converteix en objecte de desig.

—A vegades són una mena de desgraciats estimables, no?

—Exacte. En un text que es diu *L'anunci*, que d'alguna manera s'inspira en un text de Ionescu, hi apareix un home gran, tan imperfecte, tan lliure, tan a la seva, que el voldries conèixer.

—Una altra cosa interessant del seu teatre és la inexistència d'una moralitat?

—Jo quan vaig al teatre i detecto una moralina, no m'agrada. Ella és molt crítica amb molts temes. Quan escriu aquests textos no hi havia llei del divorci a Itàlia ni llei de l'avortament. S'estava vivint tota la indus-

XAVIER MINGUELLA

trialització del nord d'Itàlia en detriment del sud, de l'abandonament de la pagesia, del món rural. Això es va fer d'una manera tan ferotge que no es va poder assimilar. Ella ho va dient aquí però no ho jutja. Et tira la pilota perquè tu en facis la teva pròpia lectura. No hi ha res més honest que això.

—Què és més potent del seu teatre? Ho dic de cara a donar idees per representar-la...

—El que més m'agrada de Ginzburg és el seu radicalisme. Aquesta doneta petitoneta que feia poc soroll, tenia una con-

tundència que aconseguia imposar-se i fer callar a tothom. El primer text, *M'he casat amb tu per alegria*, és divertidíssim. Hi apareix una sogra que és tan insuportable que acaba sent entranyable. I el següent, *L'annuncio*, torna a ser molt bo. En els onze textos teatrals que ella té, només n'hi detecto dos que la força dramàtica baixa, que coincideix amb dos textos que ella tenia al calaix. Hi ha molts textos que són interessants perquè són corals, amb molts personatges alhora. I n'hi ha d'altres d'interessants perquè és un monòleg. El monòleg *La perruca* té una força dramàtica increï-

ble. O *El corb marí*, que és l'últim text que ella va escriure, que m'agrada llegir-lo com a resum no ja del seu teatre sinó de tota la seva producció de ficció. Hi esbossa tots els temes. La Ginzburg és una dona que vivia d'una manera molt implicada en el que passava al seu voltant, les notícies, la realitat i sabia transformar-ho en literatura amb mesura, amb la justa metàfora, amb una delicadesa no excessiva. En aquest últim text tenia present la guerra del Golf i amb aquest rerefons s'inspira.

—Com a poeta, vostè l'any passat va celebrar 20 anys del seu primer recital. Ha publicat set llibres de poemes i el seu darrer volum és *Úrsula* (El cep i la nansa). Diu que en aquest llibre se li van imposar els poemes en prosa.

—Aquest llibre va néixer com un doll. L'escriptura et posseïx. És ella que ve a tu i em va sortir en prosa. Aquí entrariem en els límits entre la prosa poètica o aquella prosa que té molt de poesia. Vaig voler verticalitzar-ho. I em vaig dir: estic imposant una cotilla. I vaig tornar a l'origen. Ha d'anar passant, ha d'anar fluint.

—M'ha semblat veure-hi molta intensitat i molta idea al voltant de l'alteritat. Com hi ha jugat?

—Tota l'estona és un joc ambigu entre un tu i un jo que no se sap mai si és masculí o femení. I també hi ha constantment un nosaltres. Tot el llibre és molt eufòric, però també tira cap avall. És una mena de *road movie* poètica. Hi ha aquest moviment i sobretot hi ha música.

—Ha promogut i fet molts recitals. Com es mira ara l'escena poètica?

—Hi veig coses bones i dolentes. Les bones és que això és una *crescendo* que la gent s'hi ha entusiasmat. Però massa vegades he vist que als recitals la gent ja no va a sentir el poeta que recita sinó senzillament a fer-se veure. Hem de posar en valor que en una època de virtualitats extremes, anar a un recital i sentir aquells poemes, no només amb les orelles sinó amb tot el teu cos, cada dia serà un acte més únic i més preuat.